

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

Warszawa, 18 kwietnia 2013 roku

ZSR/500/8/2013/MS

Pan
Jarosław Gowin
Minister Sprawiedliwości

Jarosław Gowin

uprzejmie informuję, iż w celu realizacji uprawnień określonych w ustawie z dnia 6 stycznia 2000 roku o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz.U. nr 6, poz. 69 z późn. zm.) powołana została Komisja Kodyfikacyjna Prawa Rodzinnego przy Rzeczniku Praw Dziecka. Komisja ta w swych pracach skupiła się między innymi na nieprawidłowościach występujących przy adopcji dzieci. Z dniem 18 stycznia 2013 roku Komisja opracowała projekt nowego rozwiązania prawnego, którego celem byłoby uregulowanie tzw. „*adopcji ze wskazaniem*”. Celem zmiany przepisów jest uszczelnienie procesu adopcyjnego, a w konsekwencji ograniczenie tzw. podziemia adopcyjnego w Polsce. W związku z powyższym, w dniu dzisiejszym zwracam się do Pana Ministra i Ministra Pracy i Polityki Socjalnej oraz Przewodniczącego Sejmowej Komisji Polityki Społecznej i Rodziny z prośbą o rozważenie przyjęcia wskazanego projektu. Mój apel, który jest poprzedzony wnikliwą analizą wielu przypadków, wynika również z przekonania, że dotychczasowe uregulowania prawne w zakresie przysposobienia w niewystarczający sposób chronią dzieci przed zagrożeniami związanymi z tzw. „*adopcją ze wskazaniem*”.

W moim odczuciu, wypracowane przez posiadających ogromną wiedzę i doświadczenie Członków Komisji rozwiązania wychodzą naprzeciw pojawiającym się problemom i w sposób kompleksowy regulują te przypadki przysposobienia, które obecnie wymykają się spod kontroli właściwych organów i w których zaobserwować można szereg nieprawidłowości, w tym zwłaszcza związanych z omijaniem przepisów w zakresie przysposobień.

Powyższa propozycja przede wszystkim precyzyjnie definiuje dotychczas nieuregulowaną prawnie „adopcję za wskazaniem” ograniczając dokonywane przez rodzica „wskazanie” do grona osób spokrewnionych i spowinowaconych z dzieckiem. Zachowanie wskazania w tej ograniczonej formie, w ocenie Komisji, spełnia oczekiwane społeczne funkcje, bowiem daje rodzicom możliwość decydowania o przyszłości dziecka, nie pozwalając jednocześnie na doprowadzenie do przysposobienia wyłącznie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. Jednocześnie zaznaczyć należy, iż propozycja ta nie zakłada wyłączenia możliwości wnioskowania o przysposobienie dziecka przez posiadające pełne kwalifikacje i dotychczas biorące czynny udział w życiu i wychowaniu dziecka osoby z poza jego rodziny.

W załączeniu przedstawiam projekt zmian wraz z jego uzasadnieniem, który zakłada ograniczenie obserwowanej w monitorowanych przeze mnie sprawach praktyki obchodzenia prawa i organizowania adopcji poza ośrodkiem adopcyjnym.

Wyrażam nadzieję, że po rozważeniu przedstawionej propozycji zostaną podjęte działania zmierzające do zmiany przepisów zgodnie z jej treścią, o co uprzejmie proszę na podstawie art. 10 a ust. 1 oraz art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 roku o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz.U. nr 6, poz. 69 z późn. zm.).

Z wyrazami szacunku
Marek Szustalski

Załącznik 1: projekt zmiany przepisów z uzasadnieniem

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, dnia 26 marca 2014 r.

DPrC-I- 072-8/13

dot.: ZSR/500/82013/MS

Pan

Marek Michalak

Rzecznik Praw Dziecka

Szanowny Panie Rzeczniku,

W nawiązaniu do wcześniejszej korespondencji (pismo z dnia 10 lipca 2013r., nr DPrC-I-023-32/12), dotyczącej ustawowego ograniczenia tzw. adopcji ze wskazaniem, uprzejmie informuję, że w dniu 19 marca 2014 r. otrzymałem do zaopiniowania przygotowany przez sejmową Komisję Polityki Społecznej i Rodziny *projekt ustawy o zmianie kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz kodeksu postępowania cywilnego*. Projekt ten jest tożsamy z przedstawioną przez Pana Rzecznika przy piśmie z dnia 19 kwietnia 2013 r., nr ZSR/500/82013/MS propozycją zmiany ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego dotyczącej wskazanej wyżej problematyki. Propozycje Pana Rzecznika, po zaopiniowaniu przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Cywilnego, zostały przekazane w dniu 10 lipca 2013 r. do Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości w celu dokonania oceny proponowanych rozwiązań zarówno w oparciu o badania aktowe spraw, jak i przy wykorzystaniu analizy prawnoporównawczej. Pragnę poinformować, że termin realizacji tego zadania został zaplanowany w harmonogramie prac IWS – u na koniec III kwartału 2014 r.

Z uwagi na to, że ww. komisyjny projekt ustawy dotyczy tej samej problematyki co przedstawione przez Pana Rzecznika propozycje, informuje, że także i ten projekt został przekazany do zaopiniowania przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Cywilnego oraz Instytut Wymiaru Sprawiedliwości.

Z wyrazami szacunku,

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

Jerzy Kozdroń
SEKRETARZ STANU

W załączeniu:

- kopia wystąpienia do IWS z dnia 10.07.2013r.

KOPIA

**DEPARTAMENT
PRAWA CYWILNEGO**

Warszawa, dnia 10 lipca 2013 r.

DPrC-I-072-8/13

Pan

Prof. dr hab. Andrzej Siemaszko

Dyrektor

Instytut Wymiaru Sprawiedliwości

Uprzejmie informuję, że w ostatnim okresie Rzecznik Praw Dziecka podjął inicjatywę w sprawie ustawowego ograniczenia tzw. adopcji ze wskazaniem. Dotychczas Ministerstwo Sprawiedliwości negatywnie odnosiło się do propozycji Rzecznika w tym zakresie (w załączeniu pismo z dnia 10 lipca 2012 r., nr DPrC-I-023-32/12).

W obecnym wystąpieniu, nr pisma ZSR/500/8/2013/MS, Rzecznik zwrócił się do Ministra Sprawiedliwości z propozycją zmiany ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, dotyczącej uregulowania tzw. „adopcji ze wskazaniem”. Celem projektowanych zmian jest uszczelnienie procesu adopcyjnego, a w konsekwencji ograniczenie tzw. podziemia adopcyjnego w Polsce. W ocenie Rzecznika przedstawiona propozycja precyzyjnie definiuje dotychczas nieuregulowaną prawnie „adopcję ze wskazaniem” ograniczając dokonywane przez rodzica wskazania do grona osób spokrewnionych

i spowinowaconych z dzieckiem. Zdaniem Rzecznika zachowanie wskazania w takiej ograniczonej formie spełnia oczekiwane społecznie funkcje, bowiem daje rodzicom możliwość decydowania o przyszłości dziecka, nie pozwalając jednocześnie na doprowadzenie do przysposobienia wyłącznie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej.

W uzasadnieniu do projektu wskazuje się, że aktualnie obowiązujące kandydatów na rodziców adopcyjnych wymogi w postaci posiadania opinii kwalifikacyjnej sporządzonej przez ośrodek kwalifikacyjny oraz odbycie obowiązkowych szkoleń, nie stanowią dostatecznej ochrony interesów dziecka, gdyż nie mają wpływu na zmianę proceduru polegającego na poszukiwaniu i umawianiu się poprzez fora internetowe rodziców biologicznych z ewentualnymi kandydatami do przysposobienia. Sprzyja temu również praktyka sądów, które w przypadku złożenia wniosków o przysposobienie niespełniających wskazanych wyżej wymogów, wyznaczają bardzo długie okresy do ich uzupełnienia, w trakcie których powstaje więź emocjonalna pomiędzy dzieckiem i wnioskodawcami, zaś ta okoliczność dla sądu orzekającego w sprawie o przysposobienie jest decydująca.

W uzasadnieniu zwrócono również uwagę na nowy proceder, który polega na tym, że osoby chcące z pominięciem ośrodka adopcyjnego i niezbędnych szkoleń przysposobić wyszukane przez siebie dziecko, występują o powierzenie im na czas trwania postępowania pełnienia funkcji rodziny zastępczej, a następnie korzystając z pierwszeństwa z racji sprawowanej pieczy zgłaszają wniosek o przysposobienie. Sprawując nad dzieckiem rodzinną pieczę zastępczą osoby te są zwolnione z obowiązku ukończenia szkolenia organizowanego przez ośrodek adopcyjny. Również i w tym przypadku decydująca dla sądu jest więź dziecka z opiekującymi się nim wnioskodawcami.

Przedstawione przez Rzecznika Praw Dziecka tak daleko idące propozycje zmian wymagają sprawdzenia, czy i w jakim stopniu jest realizowany postulat dobra dziecka w praktyce stosowania ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz zmienionych przez tę ustawę przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, które dotyczą adopcji.

Mając powyższe na uwadze uprzejmie proszę o zaopiniowanie przedmiotowego projektu, także w oparciu o badania aktowe spraw, w których pośredniczył ośrodek adopcyjny oraz spraw, w których udział tego ośrodka ograniczony był do minimalnych wymagań ustawowych a także przeprowadzenie analizy prawnoporównawczej.

Będę wdzięczny za przedstawienie opinii w terminie trzech miesięcy.

DYREKTOR
Departamentu Prawa Cywilnego

[Signature]
sędzia

W załączeniu:

- kopia wystąpienia RPO z dnia 15 lutego 2012 r.,
- kopia pisma MS z dnia 10 lipca 2012 r.,
- kopia wystąpienia RPD z dnia 19 kwietnia 2013 r.

[Signature]
Wykonano
11.07.2013r.
K. Stokiewski

[Signature]
10.07.2013

wez. Naczeln. *[Signature]*